

Klassikoesittely

Tarmo Malmberg

Populaarijournalismin tutkimus ennen kulttuurintutkimusta

Helen MacGill Hughes. *News and the Human Interest Story*. Chicago: University of Chicago Press, 1940.

Yhdysvaltalaisen mediatutkimuksen päävirtaus, *mass communication research*, vakiintui 1940-luvulla. Siihen painoivat lähtemättömän jäljen positivismiin uudet aluevaltauksset 1900-luvun ensipuoliskolla, eritoten tilastomatematiikan ja todennäköisyysteorian kehitys. Tämä merkitsi mediatutkimuksen ymmärtämistä yhteiskuntatieteeksi, joka käytti havaintojen teon ja analyysin määrällisiä menetelmiä. Näin alan historiaa Yhdysvalloissa kirjoittaneet jättivät aina 1980-luvulle asti pimentoon sen laadullisen tutkimusperinteen, jota vuosisadan ensipuoliskolla oli edustanut varsinkin Chicagon koulukuntana tunnettu viestinnän humanistisen sosiologian suuntaus. Mediatutkimuksessa suuntauksen tunnetuin nimi on Robert E. Park, jonka Heidelbergissa laadittu väitöskirja *Masse und Publikum* (1904) on tullut viime aikoina uudelleen ajankohtaiseksi. Park antoi myös herätteen Helen MacGill Hughesin *News and the Human Interest Story* -teokselle (1940), jonka edelläkävijäluonne kävi ilmi vasta 1980-luvulla, kun anglosaksinen kulttuurintutkimus palasi sen mukaiseen kysymyksenasetteluun. Teokseen sisältyy jopa Parkin laatima esipuhe.

Parkin ja Hughesin yhteinen nimittäjä, Chicagon koulukunta, muodostaa sosiologian ja mediatutkimuksen välisen mielenkiintoisen liittymäkohdan. Chicagon koulukunnalla tarkoitetaan amerikkalaisen sosiologian suuntausta, joka syntyi vuonna 1892 perustetussa Chicagon yliopistossa ja joka vaikutti etenkin 1900-luvun ensipuoliskolla. Chicagon yliopiston perustajat hakivat mallia Saksasta, jossa Verein für Sozialpolitik -yhdistys (per. 1872) oli suunnannut yhteiskuntatutkimusta sosiaalisten ongelmien empiiriseen tutkimukseen ja käytännölliseen ratkaisemiseen. Tässä hengessä yliopiston sosiologit kiinnittivät huomiota sen suuren muutoksen seurauksiin, joka Yhdysvalloissa tapahtui 1860-luvun sisällissodan ja ensimmäisen maailmansodan syttymisen välisenä ajanjaksona. Muutoksista eritoten kaupungistuminen ja valtaviin siirtolaisvirtojen maahanmuutto aiheuttivat yhteiskunnan jatkuvuudelle suuria ongelmia. Niitä sosiologit ryhtyivät ratkomaan osana laajempaa progressivismia (*progressivism*) tunnettua

yhteiskunnallista liikettä, jolla oli läheisiä suhteita pragmatismiin ja jonka tunnetuin edustaja oli John Dewey. Viestinnällä ja viestimillä, varsinkin joukkoviestimillä ja niistä lehdistöllä, oli tärkeä sija progressivistisessä ajattelussa, samoin kuin viestintä on ollut yksi pragmatismien keskeinen käsite (Simonson 2001). Tästä antaa hyvän esimerkin Parkin kirjoitus ”Sanomalehden luonnonhistoria” (1923), joka on Hughesin kirjan suora esikuva.

Parkin kirjoituksessa tulee esiin progressivistisen yhteiskunta- ja viestintäajattelun kolme keskeistä motiivia (progressivismien yleisesityksenä ks. Quandt 1970). Ensimmäinen on näkemys sanomalehden poliittisesta funktiosta demokratian synnyttämisessä ja ylläpitämisessä. Vain lehdistön ja muiden joukkoviestinten avulla voitiin taata se, että kansalaiset suuren mantereiden eri kolkissa ja kansojen sulatusuuniksi muodostuneessa maassa kykenivät tulemaan tietoisiksi toisistaan sekä yhteisistä päämääristään. Tämän edellytyksenä toiseksi oli, että maanlaajuisesti kyettiin säilyttämään ne vuorovaikutusmuodot, jotka olivat tyypillisiä elämälle pikkukaupungeissa ja niin kutsutuissa primaariryhmissä (käsitteen otti käyttöön progressivisti Cooley 1909). Deweyllä (1927) ajatus muodostui utopiaksi yhteiskunnasta suurena paikallisyhteisönä (*Great Community*). Kaikki tämä oli kolmanneksi mahdollista, kun joukkoviestintä nähtiin keskinäisviestinnän suorana jatkeena eli kun sanomalehtiä alettiin toimittaa tavalla, joka jäsensi ne välittömäksi osaksi arkielämää. Toisin sanoen uutisjuttuja piti laatia niin, että ihmiset omalla puheellaan jatkoivat lehtien kirjoittelua. Tällaisen journalismin tunnuslauseena oli: ”Uutinen on kaikkea sitä, mikä saa ihmiset puhumaan.” (Park 1923, 285.) Näin sanomalehti muodostui osaksi koko yhteiskunnassa käytyä keskustelua.

Hughesin kirja ilmestyi liki parikymmentä vuotta Parkin artikkelin jälkeen, mutta se jatkaa täysin sen progressivistista ajatuskuvioita. Tämän hetken näkökulmasta sitä on silti valaisevampaa verrata kulttuurintutkimukseen, joka on jatkanut samoilla linjoilla. Esittelenkin Hughesin kirjan painotuksia vertaamalla Hughesin ja kulttuurintutkimuksen yhtäläisyyksiä ja eroja.

Neljä tekijää yhdistää Hughesin työn kulttuurintutkimukseen. 1) Hughes tarkastelee sanomalehteä populaarikulttuurin muotona. Hänen työnsä lähtökohdan muodostaa yhdysvaltalaisen lehdistön muutos poliittisesta mielipidejournalismista massaviitteelliseksi uutisjournalismiksi. Kehitys tapahtui asteittain 1800-luvun jälkipuoliskolla, kun lehdet etsivät keinoja levikkinsä lisäämiseksi. Keltainen lehdistö omaksui ensimmäisenä lukijoita ”koukuttavat” ratkaisut, ja valtalehdet seurasivat myöhemmin perässä. Keinoja olivat muun muassa valokuvien käyttö, monipalstainen taitto ja sellaisten uusien juttutyyppeiden keksiminen kuin haastattelu, kolumni ja tunnustukset. Ennen kaikkea kyse oli sanomalehden luonteen uudelleen määrittelystä. Sanomalehden tuli puhutella koko väestöä eikä ainoastaan sen ohutta yläkerrosta. Tämä edellytti, että lehtijutut piti laatia kiinnostavista aiheista, vetovoimaisella kielellä ja tunteita nostattavalla tavalla. Uutistapahtuminen kuului sovittava arkielämästä tuttuihin motiiveihin ja ristiriitoihin.

Tällainen journalismi edellytti asioiden näkemistä draamana, siis henkilöiden välisinä ristiriitoina, ja tuttuuden nojalla. Sen maksimina oli Hughesin mainitsema puhutteleva nyrkkisääntö: ”Koiratappelu Champa-kadulla on [uutisena] parempi kuin sota ulkomailla.” Yhteiskunnallinen sensaatiojournalismi oli yksi tämän journalismikonseptin ilmentymä, joka tunnettiin nimillä kuten *stunt journalism* ja *muckraking*. Toimittaja esimerkiksi tekeytyi mieleltään häiriytyneeksi, pääsi sairaalaan ja kirjoitti sitten kuohuttavan jutun psyykkisesti sairaiden kohtelusta (lähemmin ks. esim. Muhlmann 2004).

2) Sanomalehtikirjoittelu edusti näin yhtä kirjallisuudenlajia ja journalismitutkimus oli yksi kirjallisuustieteen haara. Toisin sanoen mediatutkimus kallistui kohti humanistisia tieteitä. Hughesilla ei ollut käytössään toisen maailmansodan jälkeisiä narratologian ja genretutkimuksen välineitä, eikä hän kaikesta päätellen tuntenut venäläisten formalistien töitä 1910–1930-luvuilta. Sen sijaan hän pitää uutis- ja muun populaarijournalistisen kirjallisuuden tutkimusta jatkona vanhojen balladien (Suomessa sanottaisiin arkiveisujen) tutkimukselle. Molempia ajankohtaiskirjallisuuden lajeja yhdistää esteettinen muoto (runous) ja pyrkimys samanlaisen esteettisen mielihyvän tuottamiseen, johon korkeataide pyrkii omine keinoineen. Hughesille tällaisen journalismin prototyyppinä on *human interest* -juttu omana lajinaan. Juuri se täyttää parhaiten draaman ja tuttuuden vaatimuksen. Tämän lisäksi sillä on yhteiskuntaa demokratisoiva merkitys, mihin palaan.

3) Hughes kiinnittää huomiota journalismin sukupuolittuneeseen luonteeseen. Hän ei ehkä sattumalta ole yksi niistä muutamasta naistutkijasta, jotka ennen toisen maailmansodan jälkeistä alan nousua jättivät jälkensä mediatutkimukseen. Hughes viittaa George Gallupin vuonna 1930 tekemään kyselytutkimukseen suurkaupunkien miesten ja naisten lukumielityksistä. Miesten suosikkeja sanomalehdissä olivat poliittiset pilakuvat, sääkatsaukset, urheilusivut ja sarjakuvat. Naiset taas lukivat mieluiten huumoria sisältäviä kolumneja, lemmenteuvoja tarjoavia palstoja, sarjakuvia sekä jatkokertomuksia. Molemmat ryhmät pitivät kuvista ja kuvallisista jutuista. Hughes ei kehittele tätä aihetta eteenpäin, mutta hän on täysin tietoinen siitä, miten joukkoviestinnän ja sen tiettyjen genrejen ympärille syntyy omia faniyhteisöjään, kuten nykyään sanotaan.

Progressivismi oli kriittisenä yhteiskunnallisena liikkeenä kuitenkin toisen aikakauden lapsi kuin 1960-luvun jälkeinen kulttuurintutkimus, vaikka molempia lisäksi yhdistää yhteisöille ja yhteisöllisyydelle kohdistettu suuri huomio. Näin Hughesin ja kulttuurintutkimuksen välisiä eroja kartoittamalla voi laajentaa kuvaa Hughesin mielenkiintoisen kirjan ominaislaadusta. Erotan neljä jakolinjaa.

1) Brittiläinen kulttuurintutkimus syntyi nykykulttuurin tutkimista varten. Vaikka Raymond Williamsilla olikin laaja historiallinen ote, katosi historia kulttuurintutkijoiden näkökentästä viimeistään siinä vaiheessa, kun vastaanottotutkimus valtasi alan – menneiden aikojen ihmisiä on mahdoton haastatella. Hughesilla, kuten Parkilla, humanistinen mediasosiologia on kuitenkin osa historian tutkimusta, koska nykyisyyttä ei voi ymmärtää ilman tietoa siitä, mikä sen on synnyttänyt.

2) Historiallinen perspektiivi saa Hughesin kiinnittämään huomiota modernin joukkoviestinnän esimuotoihin. Näitä eivät ole ainoastaan balladit ja muut populaarikirjallisuuden muodot, vaan niihin kuuluvat myös juorut. Park jopa pitää varhaisia sanomalehtiä keinona järjestää juoruja. Tämä piirre oli hänen mukaansa ominainen vielä hänen oman aikansa (amerikkalaiselle) lehdistölle. Huhujen ja juorujen lukeminen mediatutkimusta kiinnostavien kysymysten piiriin ei ollut harvinaista ennen *mass communication researchin* valtakautta. Kulttuurintutkimuksessa tai sitä lähellä olevassa ajattelussa se on kuitenkin saanut huomiota sangen myöhään (esim. Eronen 2015) ja ollut joka tapauksessa syrjässä virtauksen pääjuoksusta.

3) Juorujen painottaminen liittyy Hughesin demokratiakäsitykseen. Sekä Hughesille että kulttuurintutkimukselle joukkoviestimet ovat keino, jolla kansan ääni pääsee kuuluviin. Hughesin ja kulttuurintutkimuksen näkökulmat demokratiaan poikkeavat kuitenkin toisistaan. Kulttuurintutkimusta on elävöittänyt kriittinen asenne, jossa po-

pulaarikulttuuri on nähty suuren enemmistön välineenä pientä vähemmistöä vastaan. Vastakkain ovat siis ”me” ja ”he”. Näkemys on saanut marxilaisia ja ei-marxilaisia, jopa populistisia muotoja, mutta Hughesilta tämä vastakkainasettelu puuttuu. Hänelle sanomalehden populaarimuotojen suurena historiallisena tehtävänä on ollut muuttaa kansa etnisenä ryhmänä (*ethnos*) kansaksi poliittisena toimijana (*demos*). Tämä on tapahtunut sitä kautta, että *human interest* -journalismin avulla maan vähäväkiset on vedetty mukaan yhteiskunnalliseen elämään.

4) Hughes ja kulttuurintutkijat ovat molemmat käyttäneet kirjallisuustiedettä ja estetiikkaa analysoidakseen populaarijournalismin ominaisia ilmaisu- ja vastaanotto-tapoja. Myös tässä kysymyksessä heidän välillään on ero. Ero selittyy osin eri aikakausien esteettisistä mieltymyksistä, mutta on joka tapauksessa puhutteleva. Hughes pitää tärkeänä 1900-luvun taitteen ilmaisuestetiikkaa. Hän jopa viittaa Yrjö Hirnin teokseen *The Origins of Art* (1900). Ilmaisuestetiikan mukaan taiteilijan tehtävä on ilmaista tunteita ja siirtää niitä vastaanottajien koettaviksi. Tätä mekanismia noudattamalla myös *human interest* -jutut kykenevät luomaan toisistaan erillään asuvista ihmisistä yhden tunneyhteisön. Kriittisen kulttuurintutkimuksen populaariestetiikka on taas noudattanut päälaelleen käännettyä modernistista estetiikkaa, jonka mukaan populaarikulttuuri on omaksunut korkeakulttuurin toimintatavat. Näin populaarijournalismin tehtävänä ei ole siirtää tunteita, vaan tarjota vastaanottajille mahdollisuus vastakarvaan lukemiseen ja semioottiseen sissisotaan (esim. Fiske 1987). Toki kriittisen asenteen lisäksi vahvoissa asemissa kulttuurintutkimuksessa on ollut myös fani- ja yhteisötutkimus, joissa voi nähdä suoran jatkeen 1900-luvun taitteen kysymyksenasettelulle.

Monien sosiologien tavoin Helen MacGill Hughes (1903–1992) ainoastaan poikkesi mediatutkimuksessa, eikä hän näytä julkaiseen *News and the Human Interest* -kirjan lisäksi mitään muuta aiheesta. Ennen kirjan ilmestymistä hän kuitenkin uudessa *Public Opinion Quarterly* -lehdessä esitteli sen idean artikkelillaan ”Human Interest Stories and Democracy” (1937). Artikkelissa hän lausuu suoraan teesinsä: ihmisten yksityiselämän julkinen paljastaminen on ollut journalismin anti amerikkalaiselle demokratialle. Sitä kautta massat on saatu kiinnostumaan sanomalehdistä ja kohdistamaan huomionsa samoihin asioihin. Näin on mahdollistunut tietoisuuden laajeneminen oman lähipiirin ulkopuolelle ja osallistuminen kansakunnan poliittiseen elämään.

Kirjallisuus

- Cooley, Charles Horton (1909). *Social Organization: A Study of the Larger Mind*. New York: Charles Scribner’s Sons.
- Dewey, John (1927). *The Public and Its Problems*. New York: Henry Holt & Co.; suom. *Julkinen toiminta ja sen ongelmat* (2006).
- Eronen, Maria (2015). *Rhetoric of Self-Expressions in Online Celebrity Gossip*. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Fiske, John (1987). *Television Culture*. London: Methuen.
- Hirn, Yrjö (1900). *The Origins of Art*. New York: Macmillan.
- Hughes, Helen MacGill (1937). Human interest stories and democracy. *Public Opinion Quarterly* 1:2, 73–83.
- Muhlmann, Géraldine (2004). *Une histoire politique du journalisme: XIXe – XX siècle*. Paris: Presses Universitaires de France.

- Park, Robert E. (1904). *Masse und Publikum: Eine methodologische und soziologische Untersuchung*. Bern: Lack & Grunau.; suom. osittain teoksessa Veikko Pietilä ja julkisuuspiiri, *Julkiset, yleisöt ja media* (2010).
- Park, Robert E. (1923). The natural history of the newspaper. *American Journal of Sociology* 29:3, 273–289; suom. "Sanomalehden luonnonhistoria", *Tiedotustutkimus* 2/1982.
- Park, Robert E. (1940). Introduction. Teoksessa Helen McGill Hughes. *News and the Human Interest Story*. Chicago: University of Chicago Press, xi–xxiii.
- Quandt, Jean B. (1970). *From the Small Town to the Great Community: The Social Thought of Progressive Intellectuals*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Simonson, Peter (2001). Varieties of pragmatism and communication: Visions and revisions from Peirce to Peters. Teoksessa David D. Perry (toim.). *American Pragmatism and Communication Research*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, 1–26.